

Vedlegg 1 til rundskriv A-63/09 om ikrafttredelse av ny utlendingslov og ny utlendingsforskrift fra 1. januar 2010 - Lovens og forskriftens virkeområde mv.

Forskriftens kapittel 1 omhandler regelverkets saklige og stedlige virkeområde. De aktuelle hjemmelsbestemmelsene i loven står i lovens kapittel 1, §§ 2 til 7. De aktuelle forarbeidene til lovens bestemmelser, finnes i Ot.prp. nr 75 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 42 (2007-2008), og Ot.prp. nr. 97 (2008-2009), jf. Innst. O. nr. 119 (2008-2009).

Forskriftsreglene viderefører i hovedsak reglene i utlendingsforskriften 1990 kapittel 1 og 7.

Reglene i § 1-1 første ledd gjør unntak fra kravet om oppholdstillatelse for visse utlendinger som skal utføre arbeid av inntil tre måneders varighet. Det er en forutsetning for å omfattes av unntaket fra kravet til oppholdstillatelse at utlendingen ikke har arbeidsgiver i riket. Dersom utlendingen har arbeidsgiver i riket, skal vedkommende søke tillatelse etter arbeidstakerbestemmelsene som er gitt i medhold av lovens § 23, med mindre unntaket i § 1-1 annet ledd får anvendelse.

Bestemmelsen i § 1-1 annet ledd har fått en ny presisering om at også religiøse forkynnere er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse for arbeidsforhold av inntil tre måneders varighet. For denne gruppen er det imidlertid inntatt et krav om at behovet for arbeidskraften ikke strekker seg utover tre måneder.

Bestemmelsene i § 1-1 har for øvrig enkelte andre endringer fra utlendingsforskriften 1990 § 8. De viktigste er:

- Unntak fra krav om oppholdstillatelse for ansatte i internasjonalt selskap som skal gjennomgå bedriftsintern opplæring i en periode av tre måneders varighet (§ 1-1 tredje ledd).
- Unntak fra krav om oppholdstillatelse for russiske torghandlere som skal drive torghandel en dag per måned i Nord-Norge (§ 1-1 sjette ledd).
- Unntak for krav om oppholdstillatelse for personell i nasjonal krisesituasjon (§ 1-1 sjuende ledd).

Når det gjelder det nye unntaket i § 1-1 femte ledd for russiske torghandlere som skal drive torghandel en dag per måned i Nord-Norge, innebærer det at de i stedet for å søke om oppholdstillatelse, kan operere med flerreisevisum. Det må imidlertid gis melding til politiet i forbindelse med virksomheten, jf. tilføyelsen i meldepliktsbestemmelsen i åttende ledd. Bestemmelsen om oppholdstillatelse for inntil to uker til russiske borgere fra Barentsregionen som skal drive torghandel i Nord-Norge i forbindelse med kommunalt kulturarrangement, er videreført i § 6-26.

Det kreves nå oppholdstillatelse for sjøfolk på utenlandsk registrert skip som har en viss aktivitet i Norge, jf. § 6-6. Imidlertid er sjøfolk som omfattes av bilaterale skipsfartsavtaler eller arbeider om bord på utenlandsk registrert cruiseskip eller skip registrert i EØS-land, unntatt fra kravet om oppholdstillatelse, jf. § 1-1 femte ledd. Se også § 19-22 om unntak fra registreringsplikten for EØS-borgere.

Bestemmelsen i § 1-1 sjuende ledd fastsetter at det etter beslutning fra departementet kan gjøres unntak fra kravet om oppholdstillatelse for utlendinger som skal utføre arbeid i

forbindelse med krisesituasjon i riket. Utlendingslovgivningen vil ikke nødvendigvis få anvendelse dersom det er behov for å gi opphold til utenlandsk hjelpepersonell i en krisesituasjon, men det er likevel hensiktsmessig å etablere egen hjemmel for å kunne gjøre unntak fra kravet om oppholdstillatelse. Det kan imidlertid være en fordel for utenlandsk hjelpepersonell å få en formalisert tillatelse, og det er derfor også gitt særskilt hjemmel for å gi tillatelse til utenlandsk hjelpepersonell, jf. § 6-31 annet ledd.

Bestemmelsen i § 1-2 gir unntak fra kravet om oppholdstillatelse for arbeidssøkere som ikke trenger visum. Visumfrie utlendinger som er fagutdannet eller har spesielle kvalifikasjoner, kan melde seg for politiet innen utløpet av den visumfrie tremånedersperioden, og dermed fortsette å være her som arbeidssøkere i ytterligere tre måneder (dvs. seks måneder til sammen). Bestemmelsen må sees i sammenheng med at den tidligere ordningen med arbeidssøker-visum i tre måneder for visumpliktige utlendinger, er erstattet med en ordning som gir mulighet for oppholdstillatelse i seks måneder for å søke arbeid, jf. § 6-30 og kommentaren til bestemmelsen i vedlegg 6.

Bestemmelsen i § 1-3 gir unntak fra kravet om oppholdstillatelse for utlendinger med bekreftelse som åpner for å starte arbeidet før tillatelsen foreligger, se vedlegg 6 om § 6-1 for ansatt i internasjonalt selskap, § 6-6 for sjøfolk og §§ 6-8 for faglærte og spesialister innenfor ordningen tidlig arbeidsstart.

Departementet mener kontrollen med denne gruppen visumfrie utlendinger vil være god nok da denne gruppen skal pretendere og være faglærte, ha tilstrekkelige midler for perioden og melde seg for politiet. Politiet skal utstede bekreftelse for at meldeplikten er overholdt.

I forskriftens § 1-4 annet ledd er det inntatt et nytt vilkår om at utlendinger som er tilknyttet diplomatiske eller lønnede konsulære stasjoner, og som er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse, må være utsendt til stillingen av senderstatens myndighet i henhold til beordring eller tidsbegrenset tjensteavtale, jf. også § 1-4 tredje ledd.

Når det gjelder ektefelle eller samboer og barn av diplomater, som er unntatt fra krav om oppholdstillatelse etter § 1-5 første ledd, er det inntatt en ny bestemmelse i § 1-5 annet ledd om at de kan gis tillatelse til å ta arbeid og drive ervervsvirksomhet ”dersom det er gitt avkall på immunitet i henhold til Wienkonvensjonen om diplomatisk samkvem for forhold som knytter seg til vedkommendes arbeid eller oppdrag.”

Når det gjelder § 1-15 (Kontroll med reisende som kommer fra eller reiser til Svalbard) som foreløpig står tom, vises det til at det inntil videre er inntatt en overgangsregel i § 20-19, jf. rundskriv A-66/2009.

Det vises for øvrig til vedlegg 19 og forskriftens § 19-2 første ledd som angir i hvilken utstrekning lovens kapittel 1 med forskrift gjelder for utlendinger omfattet av de særlige reglene etter EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen.